

Likelydande til:
Kommunane i Hordaland v/rådmann
Bergen kommune, Byrådsleders avdeling v/kommunaldirektør

Kartlegging av kommunar som ønskjer å delta i prøveordning med å overta ansvaret for den offentlege tannhelsetenesta

Helse- og omsorgsdepartementet har bedt om at vi kartlegg kva kommunar som ønskjer å delta i ei prøveordning der kommunen overtek ansvaret for den offentlege tannhelsetenesta frå fylkeskommunen.

Vi ber om at kommunane som ønskjer å vere med i prøveordninga, gir tilbakemelding om dette til fylkesmannen innan 20. mai 2018.

Send svaret til fmhopostmottak@fylkesmannen.no

Helse- og omsorgsdepartementet har ansvaret for å leggje til rette for prøveordninga. På bakgrunn av svar på kartlegginga vil departementet seinare sende brev til kommunar som er interesserte i å delta, slik at dei kan søkje om å delta i prøveordninga.

Fleirtalet i helse- og omsorgskomiteen legg til grunn at deltaking i prøveordninga skal vere frivillig og omfatte om lag 15 av kommunane i landet. Der ein fylkeskommunal tannhelseklinikk omfattar fleire kommunar, må desse kommunane som hovudregel stå samla om ei slik oppgåveoverføring. Samstundes meiner fleirtalet i helse- og omsorgskomiteen at det bør opnast for unntak i tilfelle enkelte kommunar ikkje ønskjer å vere med i prøveordninga. Føresetnaden er då at denne/desse kommunane kan overførast til ein annan fylkeskommunal/ regional tannhelseklinikk.

Nedanfor følgjer ei orientering om bakgrunnen og juridiske og økonomiske rammer for prøveordninga.

Bakgrunn

Ved behandling av Meld. St. 14 (2014-2015) *Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner*, jf. Innst. 333 S (2014-2015) vedtok eit fleirtal på Stortinget at ansvaret for den offentlege tannhelsetenesta bør overførast til kommunane.

Ved behandling av Prop. 71 L (2016-2017) *Endringer i helselovgivningen (overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret, lovfesting av kompetansekrav m.m.)* vedtok Stortinget forslaget til lovendringar, jf. Innst. 378 L (2016-2017). Samstundes vedtok Stortinget følgjande:

I

"Stortinget ber regjeringen legge til rette for en prøveordning som innebærer at kommuner som ønsker det, etter søknad kan få tillatelse til å overta ansvaret for tannhelsetjenesten fra 2020."

II

"Stortinget ber regjeringen sørge for at prøveordningen som starter i 2020, i de kommunene som ønsker å overta tannhelsetjenesten, følge evalueres frem til 2023. Basert på erfaringene i prøvetiden og endringer i kommunestruktur etter 2020, kan en videre utvidelse til flere kommuner tidligst skje etter 2023."

III

"Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for økonomiske incentiver for kommuner som ønsker å overta tannhelsetjenesten".

IV

"Stortinget ber regjeringen komme tilbake med egen sak som vurderer overføring av den samlede tannhelsetjenesten basert på erfaringene fra prøveordningen som kan gi grunnlag for beslutning om overføring fra 2023."

V

"Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med å bygge opp tannpleierkompetanse i kommunene. Slik oppbygging av tannpleierkompetanse i kommunene vil ha økonomiske og administrative konsekvenser som regjeringen vil måtte komme tilbake til i budsjettsammenheng."

For informasjon om lovendringane viser vi til kapittel 10 i Prop. 71 L (2016-2017), <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-71-l-20162017/id2546178/>.

Juridiske og økonomiske rammer for prøveordninga

Fylkeskommunen har ansvaret for den offentlege tannhelsetenesta, med unntak av kommunane som får delta i prøveordninga.

Ved behandling av Prop. 71 L (2016-2017) vedtok Stortinget endringar i helse- og omsorgstenestelova og pasient- og brukarrettslova som legg til rette for og er nødvendige for å overføre ansvaret for tannhelsetenester til kommunane. Stortingets vedtak inneber at Kongen kan setje i kraft lovendringane til ulik tid for ulike delar av landet. Det er dette lovverket som frå 1. januar 2020 skal gjelde for kommunane som får delta i prøveordninga. Lovendringane inneber at dei aktuelle kommunane får nokon fleire plikter knytt til tannhelsetenesta enn dei fylkeskommunen i dag er pålagt etter tannhelsetenestelova. Pliktene er i hovudsak administrative og vil i varierende grad medføre meirarbeid. Dette omfattar mellom anna:

- utvida krav om å innhente politiattest, uavhengig av kven kommunen yter tannhelsetenester til
- lovfesta krav til systematisk arbeid med kvalitetsforbetring og pasient- og brukartryggleik
- krav til brukarmedverknad på systemnivå
- lovfesta ansvar for transport av tannhelsepersonell
- krav til koordinering av deltenester for personar med rett til individuell plan
- plikt til å medverke til vidare- og etterutdanning av private tenesteytarar (tannlegar og tannpleiarar) som har avtale med kommunen
- plikt til å medverke til forskning

Kommunar som deltek i prøveordninga, overtek i tillegg fylkeskommunes ansvar for å dekkje utgifter til pasienttransport til og frå den kommunale tannhelsetenesta. Kommunane skal sjølve fastsetje lokale forskrifter om omfanget av dekking av reiseutgifter. For andre

kommunale helse- og omsorgstenester enn tannhelsetenester, er det framleis dei regionale helseføretaka som har ansvaret for organisering og finansiering av pasienttransport.

Personar som er rusmiddelavhengige og bur eller mellombels oppheld seg i ein prøvekommune, får lovfesta rett til nødvendig tannhelsehjelp frå kommunen og rett til å klage over manglande hjelp.

Når det gjeld dei økonomiske rammene opplyser departementet at dei vil kome tilbake til dette i seinare budsjettframlegg. Kommunane skal vere kjende med dei økonomiske rammene når dei søkjer om å få delta i prøveordninga.

Prøveordninga inneber at det blir gjort uttrekk frå rammeoverføringa til fylkeskommunen og overføring til dei aktuelle kommunane. Utrekket blir bestemt av Helse- og omsorgsdepartementet i samarbeid med Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Samarbeid med fylkeskommunen

Fleirtalet i helse- og omsorgskomiteen legg til grunn at kommunane som ønskjer å overta ansvaret frå 2020, så tidleg som mogeleg innleier samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet og fylkeskommunen slik at det vert tid til å greie ut og gjennomføre dei rettslege, praktiske og økonomiske sidene ved oppgåveoverføringa. Fylkeskommunen/regionen kan ikkje motsetje seg at kommunar ønskjer å overta ansvaret for tannhelsetenesta.

Departementet ventar at kommunane er aktive og startar dialogen med fylkeskommunen. Ved ein ev. seinare søknad om å få vere med i prøveordninga, må kommunen gjere greie for samarbeidet med fylkeskommunen.

Omfanget av oppgåveoverføringa

Ordninga med frivillig oppgåveoverføring frå 1. januar 2020 inneber ei formell og overføring frå fylkeskommunen til kommunane som ønskjer dette. Det skal vere ei fullstending overføring av oppgåver. Dette omfattar både spesialisttannhelsetenesta og allmenntannhelsetenesta. Det blir ikkje opna for ei delvis overføring som berre gjeld allmenntannhelsetenesta.

Kommunar som ønskjer å delta i prøveordninga og kor det er lokalisert eit regionalt odontologisk kompetansesenter, må også ta over verksemda og drifta ved senteret. Per i dag er det seks kompetansesenter. Eit av dei er i Bergen. Kompetansesentra tilbyr tannhelsetenester utført av spesialistar. Dei har eit tilrettelagt behandlingstilbod til pasientar med odontofobi og til pasientar som har vore utsette for tortur eller overgrep. Sentra skal tilby rådgjeving, kursverksemd og klinisk, praksisnær forskning.

Departementet understrekar at kommunar som ønskjer å delta, må leggje til rette for å kunne kjøpe tannhelsetenester frå andre dersom tenesta ikkje kan leverast av kommunen sjølv. Det vil truleg vere behov for å etablere interkommunale samarbeidsløysingar mellom kommunar som skal delta i prøveordninga, både når det gjeld tenesteyting og drift av klinikkar.

Det er venta at kommunar som er med i prøveordninga, deltek aktivt i følgjeevalueringa av ordninga.

Verksemdsoverdraging

Verksemdsoverdraging frå fylkeskommune til aktuelle kommunar må vere gjennomført før ansvaret blir overført 1. januar 2020.

Det følgjer av Stortingets vedtak at frå tidspunktet for iverksetting av lovendingane overfor prøvekommunane, har den kommunen der verksemda er lokalisert, rett og plikt til å overta formueposisjonar som er knytte til verksemdar i den fylkeskommunale tannhelsetenesta. Dette omfattar blant anna offentlege tannklinikkar og regionale odontologiske kompetansesenter med utstyr, forbruksmateriell og journal- og IKT-system. I høve til dei kommunale helse- og omsorgstenestene generelt, er den fylkeskommunale tannhelsetenesta er ei utstyrsintensiv verksemd, blant anna med teknisk avanserte behandlingsstolar, digitalt røntgenutstyr og klinikkinnreiing.

Overtakinga skal i utgangspunktet omfatta alle eigedelar, avtalefesta rettar og plikter som er nødvendig for at prøvekommunane skal kunne vareta ansvaret for tannhelsetenester på ein forsvarleg måte. Det er samstundes føresett at fylkeskommunen beheldt eigedelar og avtalefesta rettar og plikter som er nødvendige for å yte tannhelsetenester til dei kommunane i fylket som ikkje deltek i prøveordninga. Denne delinga bør vere eit tema i dialogen mellom aktuelle prøvekommunar og fylkeskommunen. Overføringa til aktuelle kommunar skal skje vederlagsfritt. Fylkeskommunen kan ikkje krevje kompensasjon frå stat eller kommune.

Verksemdsoverdraginga inneber også at prøvekommunane trer inn og overtek fylkeskommunens rettar og plikter etter avtalar mellom fylkeskommunen og private tannlegar ved tidspunktet for iverksetting av lovendingane. Dei enkelte elementa i verksemdsoverdraginga er nærare omtalte under punkt 10.22 i Prop. 71 L (2016-2017).

Om overføring av personell frå fylkeskommunen til prøvekommunane opplyser departementet at det i hovudsak vil føregå som verksemdsoverdraging etter reglane i arbeidsmiljølova kapittel 16.

Fylkesmannen oppmodar særleg Bergen kommune og dei to nye kommunane frå 2020, Alver og Øygarden om å vurdere å delta i prøveordninga.

Vår frist for å svare Helse- og omsorgsdepartementet er 28. mai. Vi ber om tilbakemelding frå kommunane innan 20. mai.

Med helsing

Rune Fjeld
ass. fylkesmann

Helga Arianson
fylkeslege

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Kopi til:

Hordaland fylkeskommune	Postboks 7900	5020 BERGEN
Helse- og omsorgsdepartementet	Postboks 8011 Dep	0030 OSLO